

Qui nuper Paulum insanum dicebant, pro eo suffragia ferunt, absoluentes eum tanquam innocentem, qui nec quidpiam morte aut vinculis dignum admiserit, & ideo illum prorsus impunè dimississent, nisi Cæsarem appellasset. Et inter illos primus Agrippa absolvit, tanquã regia sulus dignitate, & qui fertur fuisse vir prudens & pius, & qui audito Paulo aliquantulum inclinatus est ad credendum Christum. Legitur enim in Ecclesiastica historia, quòd imminente Ierosolymorum excidio, Ecclesia quæ in Ierosolymis fuerat congregata, responso à Deo accepto emigrare iubetur, & transire ad oppidum quoddã Pellam nomine, trans Iordanem, in regnũ quidẽ Agrippæ, quos ibidem benignè suscepit. Et cum ipse cõfœderatus esset Iudæis, ibi fuerunt benignè suscepti, & pacificè tractati. Paulũ itaq; libenter dimississet liberũ, nisi Cæsarem appellasset, alioqui pars eius aduersã mortem eius intentabat, & eũ tanquam morte dignum persequebatur: quamobrè nec eum præses poterat absq; suo graui periculo dimittere liberũ: sed neq; vinculis eum soluere. Quod singulari quidẽ dispensatione Dei factũ est, non solum quòd non absolueretur, sed quòd eũ vinculis Romã adiret, sicut ipse apud Timotheum gloriatur: ✠ Memor esto Iesum Christum resurrexisse à mortuis ex semine Dauid secundum euangelium meum, in quo laboro vsque ad vincula, quasi malè operans: sed verbũ Dei non est alligatum.

✠ 2. Tim.
2. b.

CAPVT VIGESIMVMSEPTIMVM.
Datus Paulus Centurioni Romam duendus vix Cretam aduerso vento peruenit: vnde periculosam prædicent navigationem, exeuntes vehementem patiuntur tẽsumptione, & tandem naufragium, à quo tamen sumpto cibo prædicente Paulo cuncti incolumes euaserunt.

17. q. 1. ca.
p. 1.
Aduersif.
225.
† 2. Cor.
11. f.

VT autem iudicatum est nauigare eum in Italiam, & tradi Paulum cum reliquis custodijs Centurioni nomine Iulio, cohortis Augustæ, transfredientes nauem Adrumetinam incipientem nauigare, circa Asie loca sustulimus, perseverante nobiscum

Ariflar-

Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die venimus Sidonem. Humanè autem tractans Iulius Paulum, permittit ad amicos ire, & curam sui agere.

Post Agrippæ & Festi decretum, quo Paulus Romanus ducendus erat, assumit eum Iulius Centurio cohortis Augustæ vna cum plurimis alijs vinc̄tis. Conscendentes autem nauem Adrumetinam, nauigauerunt in duobus diebus vsque Sidonem, comitante eos Aristarcho Macedone. Quòd autem Paulum cum Centurione & militibus à Cæsarea longa nauigatione Romam mittunt Imperatoris stipendijs, arguit eos seruandæ iustitiæ fuisse studiosos. Quod dicit Paulum cum reliquis custodijs: Græcè est, καὶ τὴν ἐπιτροπὴν δεσποῦντας, id est, & quosdam alios vinc̄tos, ita vt sensus sit secundum Beda in Gloss. ord. Vt iudicatum est, siue decretum est nos nauigare in Italiam, tradiderunt Paulum & quosdam alios vinc̄tos Centurioni. Cùm dicit: ascendentes nauem Adrumetinam exponit Raba. in Gloss. ord. id est, ad Romam nauigantem secundum quosdam: sed melius deriuatur de nomine ciuitatis Aphricæ, quæ Adrumetis dicitur. Nam Hieron. in catalogo locorum huius operis indicat Adrumetum ciuitatem esse in Bizacio regione Aphricæ. In Græcis tamen codicibus est Adramyttium. Adramyttium, cuius conuentus quondam Adramyttium tenus dicitur est. Et Adramyttina illa nauis in Lucæ Actis cap. 27. cui primùm vinc̄tus Apostolus à Iulio Centurione Romanus nauigaturo impositus fuit. At Sidon, cui primò applicuerunt, vrbs est Phœnicia omnium maxima quondam, nunc angusta & breuis, sita iuxta mare, in pulcherrimo continentis portu, ducentis stadijs à Tyro remota, sed cum Tyro magnitudine, facie, & antiquitate contendens. Hanc Moyses Genes. 10. testatur à Sidone Chanaan filio fuisse possessam, quæ est terminus terræ promissæ versus Aquilonem, tribui Asser connumerata. In harum autem vrbiū fines dicitur Christus venisse Matth. 15. Mar. 7. Sed & Paulus iā catenatus Sidoni applicuit, cùm captus Romam duceretur, vt hic patet. Feruntur Sidonij multarum artiū inuētores, præcipuè Arith-

Arithmetica & Astronomia, propter commercia & navigationes frequentes, quæ toties à prophetis memorantur. In Sidone etiam vitraria officina quondam plurimæ fuerunt arenis Beli fluminis eò transfusctis: quibus fufis terfiffimum vitrum conflabatur. de quibus Plinius & Strabo. Iulius hic Paulum humaniter tractans, permittit ei amicos adire, qui illius curam gererent, & eum confolarentur afflictum à vinculis, à metu, à circumduétione. *Inde cum sustuliffemus, subnauigauimus Cyprum, propterea quod æffent venti contrarij. Et pelagus Ciliciæ & Pamphiliæ nauigantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: & ibi inueniens Centurio nauem Alexandrinâ nauigantem in Italiam, transposuit nos in eâ. Et cum multis diebus tardè nauigaremus, & vix deueniffemus contra Gnidum, prohibente nos vento, adnauigauimus Crete iuxta Salmonè, & vix iuxta nauigantes, venimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui iuxta erat ciuitas Thalaffa.*

Paulò multa in deterius eueniunt. Effugerat hostes, incidit in pericula maris, imò incidit in naufragium. In principio autem ne directè Romam tenderet, contrariatur ventus, qui eum deiecit in Cyprum. Inde nauigantes per mare Ciliciæ & Pamphiliæ, veniunt Lystrâ. Super quod dicit Beda: Pro Lystra in Græco Smirna: Hieron. verò dicit Myra. Et ita Chrysofost. scribit: Tunc Pelagus quod est inter Ciliciam & Pamphiliâ emensi, peruenimus Myram: quod veriffimilius est. Myra enim iuxta mare Pamphiliû: Lystra verò est in Lycaonia, distans ab eo mari plusquam 40. leucis Gallicis. Iuxta Myram igitur nacti Alexandrinam nauem euntem in Italiâ, importunis semper ventis tardè nauigauerunt, & vix applicauerunt Gnido. Qui portus est prouinciæ Cariæ pertransita Rhodo: in peninsula enim cornu Gnidus hodie caput Chij à nautis Italiæ dicta, & citra eam ab Austro Lorynia contra insulam Carpathum, à Borea autem Cereus fuit Choo obuersa. Et inde soluentes vix potuerunt appellere Cretam, iuxta tamen Salmonem etiam cû difficultate applicauerunt. Græcè verò dicitur, *μολις τῆ*

Gnidus.

Boniportus. *παρελεγομενοι αὐτῆν*, id est vix littus eius legentes, venimus in locum qui dicitur Boniportus. Vbi intellige τῆ Boni-

Boniportus, non genitiui casus esse, sed recti pluralis, eum Græcè sit, καλὸς μίον καὶ ἄλλοις λιμῖνας, id est, vocatum boni portus pluraliter ad verbum. Neq; video cur καλὸς sit potius vertendum pulchri, quàm boni portus. Est autem Salmon Cretæ promontorium, quod Plinio & cæte Salmonis dicitur Sammonium. Præterea è latere insulæ Austri no Bonosportus, & Lafæam ciuitatem, quam Actor vocat Thalassam: ea autem littoraria est iuxta Bonosportus, inter Sammonium & Phœnicen portum. Alij pro Thalassa legunt Thessala, vt ait Erasinus.

Multo autem tempore peracto, & cum iam non esset tuta nauigatio, eo quòd ieiunium iam præterisset, consolabatur eos Paulus, dicens eis: Viri, video quoniam cum iniuria & multo damno non solum oneris & nauis, sed etiam animarum nostrarum incipit esse nauigatio. Centurio autem gubernatori & nauclero magis credebat, quàm his quæ à Paulo dicebantur.

De hoc ieiunio dicit Chryso. Ieiunium hoc opinor dici, quod Iudæi seruant. Nam post Pentecosten exierat illinc post multum tempus, ita vt in ipsa ferè hyeme uenerint in partes Cretæ. Et hoc quoque non paruum miraculum, quòd illi propter hunc seruati sunt. Raba putat melius dici septimū ieiunium, scilicet Septēbris, in quo occisus fuerat Godolias. Quæ nō placent Lyrano, quoniam Centurio & milites qui cum eo erant, & etiam nauæ saltem pro bona parte Gentiles erant, hæc ieiunia nō seruant: ideo magis illi videtur ieiuniū illud in mari fuisse, vbi propter tempestatem non vacabat nauis comedere, nisi parum, propter nauis regimen, & alijs propter timorem, propter quæ nauæ facti erant debiliores. Hæc ille. In quam opinionem multum philosophatus Erasinus tandem decidit. Atque ideo inquit, suadet Paulus manendū, quo liceat reficere corpora. Ecce nunc inquit Occu. vaticinatur Paulus, dicens eis quod naufragium facerent. Et licet non contigerit eis naufragium cum damno animarum iuxta ipsius sermonē, hoc tū naturæ cursu euenisset, nisi Deus præseruasset. Propter ipsum enim fecit, vt illi quoq; salui essent. A tempestate autem factum est naufragium: quoniam vehemens erat procel-

la. Maius autem fuit miraculū, quòd tali tempore è medijs seruati sint periculis & ipse Apostolus, & propter eum ceteri. Non ergo mentitus est. Hæc ille. Centurio autem artis nauigandi peritis magis credens, quàm imperitis, fidem non adhibet his quæ à Paulo dicebantur, quasi artis magis quàm fortunæ sit vitare naufragiū. Et cum aptus portus non esset ad hyemādum, plurimi statuerunt consilium nauigare inde, si quo modo possent deuenientes Phœnicem hyemare, portum Cretæ respicientem ad Aphricum & ad Corum. Aspirante autem Austro, estimātes se propositum tenere, cum sustulissent de Asson, legebāt Cretā. Non post multū autē misit se contra ipsam vētus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. Cūq; arrepta esset nauis, & nō posset conari in ventū, data naue statibus ferebamur.

Cumque locus non esset idoneus ad hybernandum, à coniectura magis quàm à peritia soluerūt inde, & fortunæ totum commiserunt, quæretes si quo pacto Phœnicem peruenire salui possent. Phœnix seu Phœnicæ, cuius hic meminit, optimus est Cretæ iuxta Bonūportum, Lasæam, & Asson locus. At cum Phœnicen vt aptum hybernis locum ingredi constituissent, repētè exorto Euroaquilone arrepti, & ad insulam Candā, quam Græci dicunt Claudam, delati, cum non daretur portus, in amplissimum pelagus adacti fuerunt, hoc vnum interim summis viribus conati, ne Aphricano littori appulsi in Breuia & Syrtes inciderēt. Tymendum id profus erat, propter venti cursum, qui à latere Septētrionis exortus, Cretæ presertim auulsas naues rectā in oram Syrtium impellebat. Euroaquilo autē ventus, cuius hic meminit Euangelista, ni fallor inquit Vadianus, Cecias est, ab exorto æstiuo progressus, auctore Plinio. Euro autē aquilo dictus, quòd à parte Boreæ Aquilonē, ab Aequinoctio Subsolanum, qui & Eurus est, habeat, mediusq; inter illos incedat. Cōstat autē illū violentū & tempestuosum esse: qui etiā Typhonicus dicitur, id est, tōpestiuus, qui numeratur inter repentinos flatus, præcipuè nauigantiū, qui nō antenas modò, sed nauigia solet frāgere. In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Canda, potuimus vix obtinere scapham. Qua sublata, ad-

iuto-

Phœnicæ.

Euroaquilo.

itorijs utebantur, accingentes nauem, timentes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. Valida autem nobis tempestate iactatis, sequenti die iactum fecerunt, & tertia die suis manibus armamenta nauis proiecerunt.

Beda aliam translationem ita manifestius habere dicit: Tunc transcurrimus insulam quæ dicitur Canda, quæ occupare non potuerunt, sed scapha missa adiuuare ceperunt nauem, præcingentes eam. Trahebant autem & ancoras, timentes ne incurrerent in Syrtes. Ex quo patet, quòd funibus à medio nauis latere vtrique circa eiusdem anteriora demersis, ancoras his quæ traherentur adiunxerunt, quod fiebat ad retardandum nauigium, ne præpropere incurfu inciderent in Syrtes solo auditu terribiles, quia omnia rapiunt ad se. Hæc ille. Est autem scapha leuis nauicula ex vimine facta, crudo corio contacta, dicta Græcè *καφύ*, à contemplando, quòd per eam nauæ vel Pyratæ terras & littus prospiciant. Hanc ergo pro adiuuanda maiore naui cum deposuissent in mare, vix fluctu feruente potuerunt obtinere ne laberetur in profundum. Canda autem siue Cande insula à Plinio & Pomponio Gandos dicitur, à Ptolemæo Claudos, vt exinde constet imitari consuetudine nomina. Nã & Beda hoc loco vidisse se exemplaria testatur, quæ vocabulum Cande, non Claude haberent, vt & Gande dicta videri possit, & Claude, sicut Gandos & Claudos. Sita autem est haud longè à promontorio quod contra Phycuntem Africæ promontorium spectare dicitur. Nec ea quæ nauī fecerant iuuerunt eam ne periret, sed cum vehementiori iactarentur tempestate, manibus suis armamenta proiecerunt, & tunc maior oritur tempestas, & ingentes tenebræ.

Neque autem sole, neque sideribus apparentibus per plures dies, & tempestate non exigua imminente, iam ablata erat spes omnis salutis nostræ. Et cum multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eorū, dixit: Oportebat quidem ò viri, audito me, non tollere à Creta, luvrig, facere iniuriā hanc & iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex nobis, præterquā nauis.

†Sup.12.
a.& 13.b.

† *Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei, cuius sum ego, et cui deserui, dicens: Ne timeas Paulus, Cæsari te oportet assistere: & ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigāt tecum. Propter quod bono animo estote viri, credo enim Deo, quia sic erit quemadmodum dictum est mihi. In insulam autem quandam oportet nos deuenire.*

In his patet Pauli in omnibus & prosperis & aduersis alacritas. Superius enim iuxta Cretam animaduertent seuituram in eos tempestatem, periculosamq; navigationem, nec illi tamen crediderunt: sed neq; desijt hortari eos, vt sibi caueant magis quàm cauissent. Nunc autem grauius cernens ingrauescere periculum, vnus omnes excitat, & tandem ad capiendum illos animum compellit. Narrat autem angelum sibi astitisse boni euentus nuncium, quod non se iactando dicebat, sed illos potius ad fidem prouocando. Nam & ideo pelagus turbari permissum est, vt & per id quod auditus non est, & per id quod auditus est, spiritalis in Paulo gratia panderetur, vt vel in posterum credant, ex his quæ cōtigisse videbantur, quæ & à Paulo prædicta erant. Et duo inquit Chrysofost. dicendo prædicit, & quòd in insulam exeundum illis erat, & quòd nauis peritura. Qui aut in illa saluandi sint, id quod non erat coniecturæ, sed prophetiæ, & quòd Cæsari assistendus esset. Quod autem dixit: Donauit tibi Deus omnes: non erat arrogantia, sed volentis adducere ad fidem navigationis socios, nō vt ipsi gratiam habeant, sed vt credant his quæ ab ipso dicebantur. Quod ergo dixit angelus Paulo: Donauit tibi omnes, &c. tantundem est, ac si dixisset: Digni quidē erant qui perirēt, quoniam inobedientes fuerant, veruntamen in tui gratiā hoc fit. Quod autē dixit: Oportebat quidem o viri, audito me, non tollere à Creta. Græcè est: ἵδρα μὲν δὲ ἀνδρες, ἠδὲ ἀρχὴν αὐτῶν μοι μὴ ἀναγκάζει ἀπὸ τῆς κρήνης: id est, Oportebat quidem o viri, vos mihi obtemperasse, nec soluisse à Creta, Quod verò dicit: lucrifacere facere iniuriam hanc & iacturam: notat Erasmus Græcè esse: κερδοποιεῖν, id est, accersere sine causa: id enim lucrifacere hoc loco sonat. Et ὀβριμῶς, id est, iniuriam vocat incommoditatem cæli, & violentiam maris: & item iacturam nauis & bonorum

rum in ea existentium.

Sed posteaquam quartadecima nox superuenit, nauigantibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nauæ apparere sibi aliquam regionem. Qui & summitteres bolidem, inuenerunt passus viginti, & pusillum inde separati inuenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in aspera loca incideremus, de puppi mittentes ancoras quatuor, optabant diem fieri, Nautis uero querentibus fugere de naui, cum misissent scapham in mare, sub obtentu quasi inciperent à prora ancoras extendere, dixit Paulus Centurioni & militibus: Nisi hi in naui manserint, uos salui fieri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphæ, & passi sunt eam excidere.

Sciebat autem Paulus quòd acceptus non est calamitosis obiurgator, sed etiam ubi plures calamitates præterierint, sit acceptior. Igitur tunc aggreditur eos, quando omnis salutis spes adæpta est: inde utilia illis prædicere cœpit. Ut autem decimaquarta nox facta est, timuerunt, optantes diem fieri. Locum enim aduertentes, difficilem esse contendebant: per Adriam enim hæc illis contigerunt. Adriaticum uocat Ptolemæus, quod Adriam Lucas Act. 27. Nauigantibus inquit, nobis in Adria circa medium noctis, suspicabantur nauæ sibi apparere aliquam regionem. Notius autem, quàm ut memorem, id mare & Adriam dici ab oppido ueteri, & Adriaticum, Ciceroni etiam Adrianum, cuius sinus ille Adriaticus, qui Venetias usque; & Tergestum ingreditur. Et licet nox esset, existimauerunt se esse prope quandam regionem, ideo iecerunt in mare bolidem. Et Græce dicitur: καὶ βολιδαντες ἑυρον ὀρθυϊκὰς ἴκονσι, βραχὺ δὲ διαστῆσαντες, καὶ πάλιν βολιδαντες, ἑυρον ὀρθυϊκὰς διεκασίντες: id est, & iacto in mare in perpendiculo nautico, inuenerunt passus viginti: cum uero modico interuallo discessissent, rursus demisso perpendiculo inueniunt passus quindecim. Est enim ἡ βολίς, unde deductum uerbum βολίω, instrumentum nauticum, quo maris altitudinem nauæ explorant, quod etiam dicitur καταπερατὴρ. Quod autem interpres uertit passus, Græce est ὀρθυϊκός. Est autem ὀρθυϊκὸν non modò passus, sed & uina, & manuum extensio, siue mensura senum pedum,

quam vulgò toisiam appellamus. Ideo cùm mare nequam passibus vti terrà metiri soleamus, sed demissò fune per pedes magis aut vlnas, vide ne *ἰσχυρὰ* hoc loco sumi possit pro mensura sex pedum aut vlnarum. Cumque verò cuncti fugam quærerent, respondit Paulus: Nisi manseritis in naui, naufragium euadere non poteritis: quòd tam firma est Dei veritas, vt pereant omnia potius necesse sit, quàm illam vlla ex parte minui. Ex dispensatione dicebat illis Paulus, vt eos inde confunderet, & ne propheta excideret, qua illi promissum fuerat per angelum, neminem ex toto cœtu periturum Deceuerat enim Deus illos virtute sua seruare, non illorum industria: quod non contigisset, si nauæ vel milites aufugissent. Videbant enim suum consilium, quanto iniecit eos periculo: tunc verò Paulo potius, quàm sibi credere debuerunt. Tunc milites Paulo adhærentes & illi credentes steterunt, & funes scaphæ excidentes, eam in mare delabi permiserunt.

Et cùm lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens: Quartadecima die hodie expectâtes ieiunii permanetis, nihil accipientes: propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullus vestrum capillus de capite peribit. Et cùm hæc dixisset, sumens panem gratias egit Deo in conspectu omnium, & cùm freyisset, cepit manducare. Animæ quiores autem facti omnes, & ipsi sumpserunt cibum. Erant verò vniuersæ animæ in naui ducentæ septuaginta sex. Et satiati cibo alleuiabant nauem, iactantes triticum in mare.

At mirum videri potest quomodo nauæ edax hominum genus quatuordecim dies durauerint *ἄστρος*, id est, in palti, nisi fortè non sumpsisse cibum dicuntur, qui per ocium non egerint conuiuium, quemadmodum solent nauæ tranquillo mari. Propterea hortatur eos ad salutem suam cibum sumere, nempe edere, ne fame consummamini, saluti vestræ succurrere est. Neque tamen illis cibi cura est, vt pote non sinente periculo occupari circa res vulgares. In hoc enim rogabat eos assumere cibum, ne fortè fame pereant. Et primus panem sumens gratias

gratias egit, quòd eos Dominus saluasset in tantis periculis, à quibus tamen nondum erepti erant, vt & alacres fierent. Quo factum est vt ipsi satiatis alleuiata est nauis. Et quantum essent plures in nauì, vtpote 272. non tamen vnus eorum perijt facto nauis naufragio. Leuiores autè nihilominus triticum deiecerunt in mare. Græcè est, ἰχθυόμοιροι ἐπὶ τῆς ἰχθυόμοιροι enim non modò simpliciter iactare significat, sed etiam leuandæ nauis causâ iactum facere.

Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant, sinum verò quendam considerabant habentem litus, in què cogitabant si possent eijcere nauem. Et cùm ancoris sustulissent, committebant se mari, simul laxantes iuncturas gubernaculorum, & leuato artemone secundum auræ statum, tendebant ad litus. Et cùm incidissemus in locum bithalassum, impeerunt nauem, & prora quidem fixa manebat immobilis, puppis verò soluebatur à vi maris.

Postea quàm Paulus sic allocutus est eos, & ipse & cæteri comedissent, antequam dies fieret. Facto autè die huc atque illuc prospicientes terram non agnoscebant: eandem verò sinum quendam animaduertunt litus habentem, in quod cogitabant, si possent, suam immittere nauem. Sublatis igitur ancoris, laxatis gubernaculorum iuncturis, & sublato artemone, qui dicitur antemna mali, hoc est, lignum transuersum mali, in quo lignum alligatur ad auræ statum, tendebant ad litus. Cum què incidissent in locum bithalassum, impeerunt nauem. Est autem bithalassus locus bimaris, quòd vtrinque mari aluatur, Isthmum què constituat. In eo quidem loco immobili prora fixa manebat, puppis verò à vi vndarum mouebatur.

Militum autem consilium fuit vt custodias occiderent, ne quis cùm enatasset, effugeret. Centurio autem volens seruare Paulum, prohibuit fieri, iussitque eos qui possent natate, emittere se primos, & euadere, & ad terram exire: & ceteros alios in tabulis ferebant, quosdam super ea quæ de nauì erant. Et sic factum est † vt omnes animæ euaderent ad terram.

† 7. q. 1. ca
no. Ad-
uerfitas.

Iterum inquit Chryso. tentat diabolus obfistere prophetia, & volebant milites quosdam interficere, sed non permisit Centurio, vt Paulum serualet, adeo illum iam familiariter diligebat. Cæterum etiam per hoc alij Paulo grati facti sunt, propter quem non permisit eos occidi Centurio. Ita inquit Chryso. mihi videntur ex confesso mali fuisse, ita vt occidere illos vellent, sed non est factum, consilio impedito. Ex quo ostenditur quod Paulo donati sunt, vt Pauli impleretur prophetia. Alij itaque in tabulis efferebantur, alij seipfis natabant, & sic omnes seruati sunt, & Pauli prophetia impleta est: in quo per salutem suam præter spem didicerunt quis esset Paulus. Si autem inquit Chryso. diceret quis quare non & nauim seruauit? Vt discant quale periculum euaserint, quia non totum fiebat humano adiutorio, sed manu Dei, quæ absque nauē seruauit.

CAPVT VIGESIMVM OCTAVVM.

Paulus cum socijs post naufragium à Barbaris humanè exceptus in insula Melita, à vipera sine læsione percussus, patrem Publij insulæ principis sanauit, plurimosque olios. Vbi post trimestre alteram nactus nauem Alexandrinam Romam venit, illicque Iudeis conuocatis appellationis causam exponens per biennium prædicare permixtus est, cum omni gaudio ab alijs exceptus.

ET cum euasissimus, tunc cognouimus quia Myrene insula vocabatur. Barbari verò præstabant non modicam humanitatem nobis. Accensa enim pyra reficiebant nos omnes, propter imbrem qui imminebat, & frigus. Cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset super ignem, vipera à calore cum processisset, inuasit manum eius. Vt verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu eius, ad inuicem dicebant: Vtique homicida est homo hic, qui cum euasit de mari, ultio